

Folytatta munkáját az Akadémia közgyűlése

Csütörtökön reggel osztályülésekkel folytatódott a Magyar Tudományos Akadémia 137. közgyűlése.

Az Akadémia közgyűlése csütörtökön délután a Várban levő kongresszusi teremben, Pach Zsigmond Pál elnökletével, együttes ülésen folytatta munkáját. Részt vett az ülésen Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

Az ülés elsőként bizottságot küldött ki az Akadémia elnökének jelölésére, majd szavazatszedő, illetve határozatszevegező bizottságot választott. Ezt követően Szentágothai János, az Akadémia megbízott elnöke mondta el az Akadémia elnökségének beszámolóját.

Szentágothai János egyebek között rámutatott: Különösen fontos impulzust jelent az Akadémia számára az az elemzés, amely az 1969. évi tudománypolitikai irányelvek valóra váltását értékeli. Az értékelést az Akadémia elnöksége az év márciusában kibővített rendkívüli ülésén vitatta meg.

Egyöntetű volt az a vélemény, hogy a tudománypolitikai irányelvek az elmúlt nyolc évben jelentős hatással voltak a hazai tudományos életre, a tudományos alkotó tevékenységre és a tudományok társadalmi életben betöltött szerepére.

Nem ilyen egyöntetűen elismerő az elnökség álláspontja, ha arra keres választ, kielégítően fejlődött-e az elmúlt nyolc évben a hazai tudományos kutatás színvonala, figyelembe véve a fokozódó társadalmi igényt és a gyors nemzetközi fejlődést is. A vizsgálat értékelésével egybehangzóan számos területen jelentős a fejlődés, fokozottabb mértékben elégitik ki a kutatások a társadalmi szükségletet.

Kevésbé érvényesül azonban az a szemlélet, amely a kutatást, a műszaki fejlesztést, a termelést és az értékesítést egységes rendszernek tekinti. Pedig itt lenne az alkalom és mód a természet- és társadalomtudományok együttműködésére.

Elmondotta Szentágothai János: figyelemmel az igen bonyolulttá vált és megnehezült világgazdasági helyzetre, felmérve a realitásokat, nincs más út a nemzeti jövedelemből a kutatásra fordítható eszközök legcélszerűbb kihasználására, mint a kutatások közötti — a ma igényeinek megfelelő — fontossági sorrend kialakítása, a nemzetközi együttműködésben rejlő tartalékok feltárása és felhasználása, és az ezek összegezése alapján meghozott döntések fegyelmezett végrehajtása.

Ezután Márta Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia főtájkára számolt be az Akadémia tevékenységéről.

Márta Ferenc a kutatások eredményeiről szólva a társadalomtudományi kutatások közül kiemelte a modern kapitalizmus politikai gazda-

ságtanát feldolgozó, a bérrel, a profittal, és az adóztatás kérdéseivel kapcsolatos vizsgálatokat. Számottevő eredmények születtek a szocialista irodalom kutatása témacsoporton belül is.

Egyebek közt befejeződött a tizkötetes „Magyarország története” összefoglaló mű 8. kötete, elkészült a 6. és a 7. kötet kéziratának első változata. Jelentősek az ideológiatörténet és a gazdaságtörténet kutatásában elért eredmények. Elkészült a magyar néprajzi lexikon, a magyar néprajzi bibliográfia harmadik kötete, és a szakemberek egy mai magyar falu társadalmi és kulturális viszonyait elemezték. Ugyancsak az eltelt időszak eredménye a magyar nyelv történeti-etimológiai szótárának 3. kötete, és „A finn-ugor nyelvtudomány alapja” című munka.

Kitért arra is, hogy számos tudományos munka segítette a környezetvédelem fontosságának felismerését.

Az akadémiai kutatóhelyek többsége az 1972–75. közötti időszakban végzett munka döntően a tervekben megjelölt célok megvalósítása érdekében folyt. Ezek az évek a kutatók szemléletváltozásának időszakát is jelentették. A tudományos munkát végzők döntő többségénél öröndetesen erősödött az a törekvés, hogy tevékenységükkel mindinkább a társadalom, a népgazdaság fejlődése szempontjából fontos feladatokat megvalósítsanak szolgálatuk.

Halmazódó kérdések

Nem panaszkodom, de a múltkor három órát szántam egy beszélgetésre a szegedi felszabadulás Tsz 10–12 tagjával, ez az idő azonban kevésnek bizonyult. A népgazdaság idej tervei és a megvalósításhoz szükséges helyi tennivalók elnevezésű téma ürügyén, életünk minden elképzelhető öröme és bánata szóba került, az egyik fölvetés szülte a másikat úgyannyira, hogy az izgalmassá élénkült politizálásnak nem akart vége szakadni. Sőt, amikor kényserítő körülmények miatt mégis meg kellett szakítani a jelenlevőket felforrósító eszmecsere, az volt az érzésem: az észrevételek, a javaslatok, s főleg a kérdések nem hogy megcsappantak volna, hanem — miután egyre jobban fölnyitogattuk egymás szemét — mind több dolgot szeretnénk volna tisztázni.

Halmazódnak tehát a kérdések. Reagálunk, válaszolgatunk rájuk, néha-néha magyarázokunk. Érdekes ellentmondás: lép-tény-nyomon értekezünk, tanácskozunk egymással, egyre természetesebb a beosztottak és a vezetők eszmecsereje, hétköznapi feladat lett a rendszeres tájékoztatás, nem újság ma már a kendőzetlen, nyílt párbeszéd igazgató és munkás között, szóbeli politizálásunkban nincsenek titkok, vagy kényes kérdések, őszintén szoktunk válaszolni bármilyen problémára — mégis szaporodnak a kérdések. Talán rosszak a módszereink? Túrelmetlenek aligha vagyunk, a mellébeszélés nem kényerünk, a visszatetsző jelenségek szépítgetésére semmi szükségünk nincs. A „tessék elhinni, ez így van” módszer neveléses, a kommunista, aki egy cseppet is ad magára és komolyan veszi a dolgát, ilyen „meggyőzéssel” nem is próbálkozik. Aki a párt és a nép igazságának szószólójává szegődött, jórészt tisztában van vele, hogy csakis érveléssel, gondolatébresztő okfejtésekkel lehet az emberek figyelmét megragadni, bizalmukat megnyerni.

De hát hol van akkor a hiba? Erre rögtön sokan rávághatnák, hogy mindegy, ahol közös dolgainkat szorgalmazzuk. Igen, ezáltal azonban arra kell válaszolni, hol van „hézag” mindennapi politikai tevékenységünkben, vagyis miért gyűlnek garmadába a kérdőjelek, annak ellenére, hogy különös gondot fordítunk a lakosság jó hangulatára, nyugalomára. És itt korántsem a tévedések, meg a mulasztások dominálnak, hanem az olyan tünetek, amelyek sok tekintetben újak, s amelyekre nehezebb gyűléseken — ahol párbeszédre alig van lehetőség — igen nehéz kielégítő választ adni. Életszínvonal-politikánkban például Szegeden is sokan ellentmondást látnak: csupán a bérek és az árak viszonyát értik alatta, s alig esik szó az úgynevezett borítékon kívüli juttatásokról. Nyilván, alaposabb eszmecsere igényelne legtöbb munkahelyen ennek a régi ügynek a tisztázása, hogy ne csak azt méltányolják az emberek, amit forintban zsebre dughatnak, hanem azt is, amit a napközi és az óvoda, a gyógyítás és az üdültetés, a javuló lakáshelyzet és az olcsó közlekedési lehetőség jelent számukra. Akik úgy vélik-hiszik, hogy a szomszéd réjtje zöldebb, azok vajon tudnak-e a többi szocialista ország hasonló gondjairól? Az újságok erről keveset írnak, mondván, megvan kinek-kinek a maga baja, de élő szóban kár lenne elhallgatni, hogy ami a közboldogulást illeti, nincs semmi szegélyniválónk. Ilyenkor nyilván az is kiderülne azonban, hogy sok tekintetben hátrányban vagyunk szomszédainkhoz képest, s ennek nem csupán nyersanyagszegénység az oka, hanem egy kicsit a sajátos magyar hozzáállás is: az a szemlélet tudniillik, hogy nem hajt bennünket a tatár, a szocializmus magunknak is építjük, nemcsak az unokáinknak, tehát szükségtelen agyonra törni magunkat.

Szoktuk mondani, nagyon sok okos ember él közöttünk, némelyekben egy-egy

professzor veszett el szinte. Amikor azonban egyesek közülük a kétszerkettő egyszerűségű közgazdasági fogalmakat, összefüggéseket sem akarják megérteni, akkor rögtön kételkedni kell a fene nagy hozzáértésben. Gondoljuk csak meg: ahol mi nem vagyunk jelen, ahol félrehúzódnak az időszerű és eleven kérdések megválaszolásától, ott rögtön rákapcsolnak az örök okoskodók, akik szeretnék elhitetni, hogy az isten mindent tud, de ők egy kicsit mindent jobban tudnak. Amikor azt mondják a kommunisták, hogy nem tudhatjuk, mit hoz a holnap a világgazdaságban, tehát nekünk az egész magyar népgazdaság alapkérdéseit kell megoldani, akkor „kincstári szöveget” emlegetve, rögtön közbevág egy nem egészen jóindulatú állampolgár: „Imádkozzunk tehát a válságmentes kapitalizmusért, hogy ne legyen káros hatással a szocialista életszínvonalra?” Aligha kell bizonygatni, hogy az ilyen ember nem érti, vagy nem akarja érteni: a magyar nemzeti jövedelem több mint 40 százalékban a külkereskedelemből jön össze, s ha a mi termékeinket a szokásosnál olcsóbban veszik meg nyugati piacokon, akkor ez komolyan megnehezíti elképzeléseink megvalósítását, a csak dollárért kapható korszerű berendezések beszerzését. S az is fékez, késleltet bennünket a fejlődésben, hogy Csongrád megye 21 térszében buzából még mindig 30 mázsa alatt termeltek hektáronként, holott az 50 mázsa termés is elérhető. Ugyancsak gondunk az is, hogy csupán tíz közös gazdaságban értek el 3000 literes tejhozamot, 17 térszében pedig a 2000 literet sem produkálták. Ki javít ezen a helyzeten és hogyan? Csakis az érdekelt szakemberekkel való folyamatos tanácskozások, vagy ha úgy tetszik, viták révén lehet közös nevezőre jutni a gyakran emlegetett korszerűség és rugalmasság kérdésében.

Sokan fölteszik kérdésként azt is: ha olyan jól tudjuk, mit kellene csinálni, miért nem fogunk tüstént hozta? Miért van az például, hogy évek óta emlegetjük a korszerű munka- és üzemszervezés jelentőségét, mégse haladunk vele valami gyorsan? Aztán ki tehet arról, hogy a munkaversenyben rejlő hatalmas energiát több helyen az eladhatatlan termékmennyiség halmozására fordították? Hogyan lehetséges egyáltalán, hogy mi mindig minden földatról rengeteget beszélünk, de mintha nem értenék egymást, csak nehezkésen fordulunk a helyes irányba? Talán a kényelmesség játszik közre. Esetleg az érdekek ütközése, amikor az egyén nem a népgazdaság fejlettségétől várja maga és családja tartós boldogulását. Megeshet, hogy hiányzik a szakmai hozzáértés, azonkívül a korszerűsítés anyagi fedezete is. De éppen azért kellene nemcsak állandósítani, hanem tartalmában még tovább gazdagítani az üzemeken, intézményeken belüli véleménycsereket, hogy ki-ki vállalja a maga felelősségét a célravezető határozatok végrehajtásáért. Ha például a szocialista brigádok tagjai látják, kinek mi a konkrét dolga, feladata, sokkal nehezebb lesz nekik az esetleges rossz vezetési bizonyítványt megmagyarázni. Ahol a munkást beavatják az üzem gondjaiba, netán csakugyan lehetővé teszik számára, hogy megnyugtatóan értesüljön a létező összes problémáról, akkor valószínűleg nemcsak a kérdések, hanem a hasznos javaslatok is megsokasodnak, a „tessék elhinni!!!” típusú választ azonban nem fogadják el.

Sok-sok kérdésre válaszolunk mostanában, de ezen a téren is nőnek az igények. Mondom, nem azért, mert elhanyagoljuk az információt, hanem éppen ellenkezőleg: a mind teljesebb válaszadásokkal fölkellettük az emberek érdeklődését közös dolgunk iránt. Élesztgessük, tápláljuk ezt a figyelmet és bizalmat.

F. NAGY ISTVÁN

Üzem a falu szélén

A szükség, a munka kovácsolta közösséggé az ügyes kezű mórálmi asszonyokat a Dobó-tanyán. Évekkel ezelőtt, amikor a tanyavilág lakóival elindultak a felémelkedés liftjei, fölfordult az eddigi megszokott életforma. A technikai újdonságok, a televízió, a villamos gépek lekötötték az ott dolgozókat, és a gyors változás, a nagy tempó bizonyos mértékben el is szakította őket egymástól. Felbomlottak a zárt tanyai közösségek. Keresni kellett a formáját az újnak.

Korábban a Szegedi Konzervgyár megállapodott a mórálmi Haladás Szakszövetkezettel, hogy a falu szélén, a volt központi irodát, régebbi nevén Dobó-tanyát átalakítják. Meg is tették. Vettek bele néhány hosszú asztalt, széket, meg ami kellett, kilökték a közfalakat, átalakították a pincéket. Nem került milliókba, mégis lett belőle a célnak megfelelő épület, kihelyezett konzervgyári üzemrész. Ma már ott tartanak, hogy paradicsomzúzó gépsort szeretnének munkába állítani, ami ott helyben feldolgozná a környező homok természetét.

Terv van rá, mondta Dobó Szilveszter, a szakszövetkezet elnöke, hogy az idén megtoldják, bővítik az épületet, mindezt azért, hogy jó körülményeket teremtsenek a felszáznál több dolgozónak. Meleg vizes fürdőre vágyanak az asszonyok. Ma már ez nélkülözhetetlen.

Mit csinálnak itt, a köves út melletti dombon az asszonyok tavasztól ősziig, ősztől tavaszig? — Amikor nincs gyümölcs-szezon, konzervet törülgetünk, válogatunk. A megfelelő méret szerint osztályozzuk, és ládába rakjuk — mondta Ambrus Béláné, a telep vezetője. Tavaly majdnem ötmillió konzervet kellett kézbe venni.

— És a gyümölcs-szezonban?

Molnár József felvétele

Csomagolják a konzervet a mórálmi telepen

— Akkor gyümölcsöt darabolunk, körtét négyelünk, őszibarackot felezünk, összeszel meg szeleteljük a pritaminés és a cecei paprikát.

Nagyon babramunkának tűnik. Ötmillió doboz konzervből utat lehetne rakni Szegedig. A 4700 mázsa befőtől pedig jóllakhatna naponta az egész falu.

Van munka bőven, mindez nem riasztja vissza a környék asszonyait, lányait, mert évről évre többen kéri magukat a közösbe. Sőt, már a férfiak is ide szoktak. Dobó Szilveszter, a szakszövetkezet elnöke megállapította:

— Nem is annyira a jövedelem miatt jönnek, a társaság, a vidámság hozza őket egybe. Mindenki annyit dolgozik, amennyi jólesik, per-se azért fegyelem és rend van.

Nemcsak fiatalok, nyugdí-

jasok is találhatóak a mórálmi telephelyen. Például Bitófalvi Vincéné és a húga, Császár Mihályné már indulás óta itt dolgoznak.

A gép se ismeretlen a telepen, hiszen befőttes üvegre való lemezlapkát préselnek. Tavaly 18 millió lemezt készítettek. Az idén ennél jóval több lesz, ígérték a mórálmi asszonyok, s most is úgy szeretnének dolgozni, mint a múlt évben, amikor nem volt selejt. Bizonyára meg is tartják a szavukat!

M. T.

Új rádiócsalád

Új asztalirádió-család gyártása kezdődött a székesfehérvári Videoton gyárban. A három alaptípus közül a Badacsony készülék digitális órával, közép- és két ultrarövidhullámsávval rendelkezik, a Fűred és a Csopak pedig rövid- és középhullámú vételre alkalmas.

Május 7-től

Volán-szombatok

Miután a szabad hétvégeken ér rá jobban mindenki, akkor nagyobb a kapacitás is, ezért a Volán a más munkából felszabadult tehergépjárműveivel elsősorban a

lakosság rendelkezésére áll — jelentette be csütörtöki tájékoztatóján Tapolcai Kálmán, a Volán Tröszt vezérigazgatója.

A Volán-szombatok — amikor az építőanyag-ipari vállalatokkal, a kavics- és kőbányákkal — a TŰZÉP-telepekkel és más kereskedelmi vállalatokkal együttműködve egész napos lakossági fuvarozási műszakot tartanak — a legtöbb Volán-vállalat területén, május 7-én kezdődnek.

Kitüntetés vörös-keresztesekeknek

A szociális társadalmi gondoskodásban kiemelkedő munkát végzett aktivistákat tüntettek ki csütörtökön — a Vöröskereszt világnaphoz kapcsolódóan — a Magyar Vöröskereszt országos központjában. A Vöröskereszt országos vezetősége által tavaly alapított kitüntető emlékmémet Hantos János főtájkár nyújtotta át 22, társadalmi szociális gondozásban hosszú ideje tevékenykedő aktivistának.